

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 2Sak/1/2023
Identifikačné číslo spisu: 1022201240
Dátum vydania rozhodnutia: 30. marca 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Elena Berthotyová
Funkcia: predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:1022201240.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu (sudkyne spravodajkyne) JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov senátu JUDr. Mariána Trenčana a prof. JUDr. Juraja Vačoka, PhD., v právnej veci sťažovateľa (pôvodne žalobcu): N. O., nar. XX.XX.XXXX v meste D., provincia Y., S., marockej štátnej príslušnosti, arabskej národnosti, vierovyznaním moslim-sunnit, adresa posledného trvalého pobytu mesto M., sídlisko M., časť M., číslo domu XXX, provincia S., S., t. č. Pobytový tábor Rohovce, Slovenská republika, zast.: Slovenská humanitná rada, so sídlom Budyšínska 1, 831 03 Bratislava, proti žalovanému: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Migračný úrad, so sídlom Pivonková 6, 812 72 Bratislava, o správnej žalobe vo veci azylu zo dňa 24.08.2022 proti rozhodnutiu žalovaného ČAS: MU-PO-114-32/2022-Ž zo dňa 26. júla 2022, o kasačnej sťažnosti proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 8SaZ/8/2022-41 zo dňa 30. novembra 2022, takto

r o z h o d o l :

- I. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a .
- II. Sťažovateľovi právo na náhradu kasačného konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Žalovaný rozhodnutím ČAS: MU-PO-114-32/2021-Ž zo dňa 26.07.2022, (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“) podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o azyle alebo ZoA“) neudelil sťažovateľovi azyl a podľa § 13c ods.4 a § 20 ods. 4 ZoA mu neposkytol doplnkovú ochranu.
2. V dôvodoch rozhodnutia žalovaný uviedol, že žalobca požiadal dňa 06.03.2022 pred pracovníkmi Oddelenia azylu Policajného zboru Humenné o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodu obáv z vyšetrovania a prípadne aj mučenia marockými štátnymi orgánmi po návrate do Maroka, lebo na Ukrajine bol podozrievaný, že spolupracuje s radikálnymi organizáciami. Za účelom zdôvodnenia jeho žiadosti s ním bol dňa 22.03.2022 vykonaný vstupný pohovor a dňa 08.04.2022 a 21.06.2022 aj doplnujúce pohovory, pri ktorých uviedol, že v minulosti nemal v krajine pôvodu žiadne problémy, nemal problémy so žiadnymi bezpečnostnými či inými

zločkami štátu, nebol nikým prenasledovaný ani nikdy trestne stíhaný a nebol členom žiadnej politickej strany alebo hnutia.

3. K svojej osobe uviedol, že v krajine pôvodu ukončil základnú aj strednú školu a v roku 2008 odišiel na Ukrajinu, kde v Charkove začal študovať počítačové systémy. Počas štúdia mal na Ukrajine povolený pobyt za účelom štúdia, ktorého platnosť skončila v roku 2015. Následne v tom istom roku (2015) účelovo uzatvoril manželstvo s ukrajinskou štátnou občiankou. Domnieval sa, že ako manžel ukrajinskej štátnej občianky získa povolenie na pobyt a bude môcť študovať v doktorandskom štúdiu s nižším poplatkom. Povolenie na pobyt však nezískal. Napriek uvedenej skutočnosti žil na Ukrajine nelegálne, kde spoločne s manželkou bývali v meste Charkov. V apríli 2016 prišla do ich bytu ukrajinská polícia a kontrolovala jeho povolenie na pobyt. Pretože platné povolenie na pobyt nemal, polícia ho zaistila a vypočúvala. Predmetom vypočúvania bola aj jeho aktivita a príslušnosť k radikálnym islamským organizáciám. Po 4 dňoch mu ukrajinskí policajti oznámili, že k jeho osobe nemajú žiadne obvinenia z členstva v radikálnej organizácii, ale vzhľadom na to, že sa v tejto krajine zdržiava nelegálne, bude z nej vyhostený.

4. V čase od 15.04.2016 do 24.03.2017 bol umiestnený v Imigračnom detenčnom centre v meste Černihiv a za účelom predídania vyhosteniu z Ukrajiny, požiadal o azyl. Jeho žiadosť však bola zamietnutá. Proti rozhodnutiu podal opravný prostriedok a bolo mu oznámené, že ak stiahne žiadosť o azyl, tak útvar, v ktorom bol zaistený, mu môže udeliť povolenie na pobyt na Ukrajine na ďalší rok. Po stiahnutí žiadosti bol z policajného zaistenia prepustený na slobodu, avšak povolenie na pobyt nezískal. Po prepustení zo zaistenia Ukrajinu neopustil, ale naďalej sa tam nelegálne zdržiaval. Do roku 2019 žil v meste Černihiv a následne sa presťahoval do Odesy. Počas pobytu na Ukrajine, najmä počas vysokoškolského štúdia, žil z toho, čo mu posielala rodina z Maroka. Aj po skončení štúdia mu časť peňazí posielali rodičia. Privyrábal si tým, že pripravoval napr. webové stránky, podklady pre reklamu a podobne.

5. S rodinou v Maroku je v pravidelnom kontakte. Rodičia ani súrodenci nemajú žiadne problémy kvôli tomu, že v zahraničí požiadal o azyl, ani preto, že na Ukrajine bol zadržaný pre podozrenie z napojenia na radikálne organizácie. Prvé štyri roky počas štúdia na Ukrajine chodieval letecky domov na letné prázdniny. S priletom a ani s odchodom nemal žiadne problémy. Naposledy bol v Maroku v lete roku 2012. Marocký zastupiteľský úrad v Kyjeve kontaktoval naposledy v roku 2013, keď si prevzal teraz už neplatný pas. Rodičia mu ešte v rokoch 2017 až 2018 počas telefonických rozhovorov oznámili, že ich v tomto čase štyrikrát kontaktovala marocká polícia a pýtala sa, kde sa nachádza. Posledné 4 roky ich polícia už nekontaktovala, ale podľa žalobcu je dosť možné, že sa informuje napr. u susedov. K manželstvu s ukrajinskou štátnou občiankou uviedol, že toto formálne trvá, aj keď to z jeho strany bolo účelové konanie.

6. Z Ukrajiny vycestoval začiatkom marca 2022, po vzniku vojnového konfliktu. Z Odesy odišiel vlakom do Užhorodu a odtiaľ peši na hraničný priechod Vyšné Nemecké, kde pred políciou uviedol, že chce na Slovensku požiadať o azyl. Odtiaľ bol prepravený do Záchytného tábora Humenné. Uviedol, že s pobytom na Ukrajine bol spokojný a keby nezačala vojna, zotrval by tam naďalej, nakoľko do Maroka sa obáva vrátiť. Ako dôvod žiadosti o udelenie azylu na území SR uviedol, že v prípade návratu do Maroka sa obáva trestu za podanie žiadosti o azyl na Ukrajine, lebo marockí občania, ktorí požiadali v zahraničí o azyl, sú po návrate trestaní za to, že urobili zlú povesť svojej krajine. V súvislosti s prípadným stíhaním uviedol, že by mohol čeliť hrozbe mučenia a násilného prinútenia k nejakému priznaniu, lebo marocká polícia má informácie o tom, že v zahraničí bol podozrievaný z napojenia na radikálne organizácie. Na Slovensku chce získať nejakú formu pobytu, aby sa mohol urýchlene začleniť do spoločnosti. Slovensko by podľa jeho vyjadrenia v jeho osobe získalo mladého a v informačných technológiách zručného odborníka.

7. Podľa žalovaného je z výpovede žalobcu zrejmé, v krajine pôvodu nikdy nečelil problémom zo strany štátu či neštátnych pôvodcov. Maroko opustil legálne, za účelom štúdia v zahraničí. Z informácií Rakúskeho federálneho úradu pre integráciu a azyl k Maroku z novembra 2021 zistil, že podanie žiadosti o azyl v zahraničí nie je trestným činom a marocké orgány ho nepovažujú za prejav opozičných nálad.

8. V zmysle správ o krajine pôvodu, v prípade Maroka, kde sa síce prípady mučenia a iného krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania a trestania ojedinele vyskytujú, nemožno však podľa žalovaného konštatovať, že by sa tak konalo so súhlasom marockých úradov. V daných prípadoch ide

zväčša o individuálne zlyhania, voči ktorým je možné podať sťažnosť prostredníctvom inšpekčných a kontrolných orgánov.

9. Na základe posúdenia žiadosti a všetkých relevantných informácií, dospel žalovaný vo svojom rozhodnutí k záveru, že krajinu pôvodu opustil žalobca bez toho, že by tam bol alebo v prípade návratu mohol byť prenasledovaný z dôvodu jeho rasy, národnosti, náboženského alebo politického presvedčenia, alebo z dôvodu príslušnosti k určitej sociálnej skupine, alebo za uplatňovanie politických práv a slobôd tak, ako je to uvedené v § 8 zákona o azyle.

10. Žalovaný ďalej podľa ust. § 13a Zákona o azyle posudzoval, či žalobca spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany. V rozhodnutí uviedol, že pre potreby komplexného a objektívneho posúdenia žiadosti žalobcu o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR dňa 10.03.2022, si v súlade s ust. § 19a ods. 10 zákona o azyle vyžiadal stanovisko Slovenskej informačnej služby a Vojenského spravodajstva. Dňa 04.04.2022 mu bolo pod č. p. SIS-69/76-V-42-2/2022-S doručené príslušné stanovisko Slovenskej informačnej služby, s ktorým sa oboznámil a ktoré v plnej miere a explicitne korešponduje s obsahom ust. § 13c ods. 4 písm. d/ zákona o azyle. V rozhodnutí skonštatoval, že nakoľko uvedené stanovisko s predmetnou informáciou podlieha utajeniu v zmysle zákona o ochrane utajovaných skutočností, nie je súčasťou spisového materiálu žalobcu o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR, ale je evidované v osobitnej evidencii utajovaných skutočností na migračnom úrade. Doplnkovú ochranu žalovaný podľa ust. § 13c ods. 4 písm. d/ a § 20 ods. 4 zákona o azyle žalobcovi neposkytol.

II.

Konanie na krajskom súde

11. Žalobca podal proti rozhodnutiu žalovačného na Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) správnu žalobu vo veci azylu podľa Štvrtej hlavy Tretej časti zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „S. s. p.“), namietajúc nesprávne posúdenie veci, nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov a taktiež namietal, že došlo k podstatnému porušeniu ustanovení o konaní pred orgánom verejnej správy, ktoré mohlo mať za následok vydanie nezákonného rozhodnutia alebo opatrenia vo veci samej.

12. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodnutie žalovaného vo výroku 2., ktorým žalovaný neposkytol doplnkovú ochranu žalobcovi podľa § 191 ods. 1 písm. d/ zákona č. 162/2015 Z. z. zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. Žalobcovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

13. Krajský súd poukázal vo vzťahu k dôvodom udelenia azylu, že žalobca uviedol, že mu hrozí prenasledovanie a mučenie marockými štátnymi orgánmi z dôvodu jeho vyšetovania na Ukrajine pre podozrenie na napojenie sa na radikálne skupiny a organizácie. Krajský súd sa plne stotožnil s argumentáciou žalovaného v tom, že aktivity, z ktorých mal byť žalobca na Ukrajine podozrivý, sa považujú za trestný čin nielen na Ukrajine, ale rovnako v Slovenskej republike a aj v Maroku a táto skutočnosť sama o sebe nemôže byť argumentom preukazujúcim a naplňajúcim prenasledovanie.

14. Z uvedeného podľa krajského súdu rezultuje, že žalobca v krajine pôvodu pred jej opustením nečelil žiadnemu konaniu, ktoré by mu spôsobovalo vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbehu rôznych takých opatrení, ktoré by ho postihovali podobným spôsobom, tzn. nečelil žiadnemu fyzickému ani psychickému násiliu, žiadnym diskriminačným opatreniam, trestu či trestnému konaniu a pod., a neexistujú objektívne dôvody konštatovať, že by mu akákoľvek forma prenasledovania podľa definície ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle v prípade návratu do krajiny pôvodu mohla hroziť, a to či už zo strany štátu alebo neštátnych aktérov, pre jeho pôsobenie mimo krajiny pôvodu.

15. Vzhľadom k tomu, že krajský súd zistil čiastočnú dôvodnosť správnej žaloby, napadnuté rozhodnutie vo výroku 2 (týkajúce sa neposkytnutia doplnkovej ochrany podľa ust. § 220 SSP zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie. Vo zvyšnej časti žalobu zamietol. O náhrade trov konania rozhodol podľa ust. § 163 SSP a žalobcovi náhradu trov konania nepriznal.

III.

Konanie na kasačnom súde

A)

16. Proti rozsudku krajského soudu stážovateľ v zákonnej lehote podal kasačnú sťažnosť z dôvodu podľa § 440 ods. 1 písm. g/ S. s. p., t. j. krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

17. Stážovateľ v nasledujúcich sťažnostných bodoch v súlade s § 445 ods. 1 písm. c/ S. s. p. najmä uviedol, že krajský súd:

- nesprávne právne posúdil vec, keď uviedol, že v prípade stážovateľa ani jeden z predpokladov udelenia azylu nebol ani potvrdený a vychádzajúc z jeho výpovedí pred správnym orgánom, z ničoho nemožno samotnú existenciu obáv z prenasledovania ani vydedukovať. Stážovateľ tvrdí, že v Maroku je všeobecne známe, že Marocké kráľovstvo presadzuje nekompromisnú politiku boja proti terorizmu a radikalizmu. Vzhľadom na to, že stážovateľ bol za možné napojenie sa na radikálne skupiny na Ukrajine vyšetrowaný a následne v jeho prípade Slovenská informačná služba v prvostupňovom azylovom konaní na Slovensku vydala stanovisko, ktoré podľa vyjadrenia žalovaného v jeho rozhodnutí v plnej miere a explicitne korešponduje s obsahom ustanovenia 13c ods. 4 písm. d) zákona o azyly, je toho názoru, že stážovateľovi hrozí prenasledovanie bezpečnostnými zložkami krajiny pôvodu z dôvodu „údajných“ kontaktov s radikálnymi skupinami a teda z politických dôvodov. Má za to, že krajský súd, ale ani žalovaný sa dostatočne nezaoberali skutočnosťou, že do rodičovského domu stážovateľa v Maroku prišli príslušníci polície a od rodinných príslušníkov stážovateľa zisťovali, kde sa stážovateľ nachádza. Je toho názoru, že polícia v Maroku nezisťuje informácie, resp. nedohľadáva všetkých marockých občanov, ktorí opustili Maroko, resp. ktorí požiadali o azyl v inej krajine. Fakt, že polícia prišla opakovane ku stážovateľovej rodine domov dokazuje, že štátne bezpečnostné orgány majú informácie o vyšetrowaní stážovateľa na Ukrajine pre jeho údajné kontakty s radikálnymi skupinami a že „majú o neho záujem“,

- zastáva názor, že azylový prípad stážovateľa je prípadom žiadosti o azyl sur place, vychádzajúc z toho, že jeho vyšetrowanie z možného kontaktu s radikálnymi organizáciami začalo až po opustení krajiny pôvodu, keď sa na Ukrajine ako študent nevedomky stretával s rozličnými študentmi, ktorí boli neskôr stíhaní za spoluprácu s radikálnymi organizáciami. V prípade núteného návratu do Maroka, následne pramení stážovateľova obava z možného vyšetrowania kontaktov stážovateľa na Ukrajine a podľa stážovateľa aj z vysoko pravdepodobného mučenia bezpečnostnými orgánmi krajiny pôvodu, ktoré sú práve takýmto konaním voči podozrivým z radikalizmu v Maroku známe. Je toho názoru, že stážovateľovi v prípade návratu do krajiny pôvodu hrozí prenasledovanie štátnou mocou z politických dôvodov v zmysle § 8 zákona o azyly a preto spĺňa základnú podmienku ako predpoklad udelenia azylu, a tou je existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z politických dôvodov,

- nesprávne právne posúdil vec, keď uviedol, že sa plne stotožňuje s argumentáciou žalovaného v tom, že aktivity, z ktorých mal byť stážovateľ na Ukrajine podozrivý, sa považujú za trestný čin nielen na Ukrajine, ale rovnako v Slovenskej republike a aj v Maroku a táto skutočnosť sama o sebe nemôže byť argumentom preukazujúcim a napĺňajúcim prenasledovanie. Zdôraznil, že stážovateľ nepožiadal na Ukrajine a na Slovensku o azyl v snahe vyhnúť sa prípadnému trestnému stíhaniu v Maroku za údajné napojenie sa na radikálne skupiny a organizácie, ale z dôvodu jeho obáv zmučenia bezpečnostnými zložkami krajiny pôvodu s úmyslom donútiť stážovateľa k priznaniu k spolupráci s radikálmi. Je toho názoru, že krajský súd a rovnako aj žalovaný svojim rozhodnutím a samotným prístupom k posúdeniu azylového prípadu stážovateľa, nerešpektovali zásadu prezumpcie nevinu. Poukázal na to, že do dnešného dňa stážovateľ nebol právoplatne odsúdený či už v krajine pôvodu, ktorá je známa nekompromisným prenasledovaním teroristov a členov, či prívržencov radikálnych skupín, ale ani na Ukrajine, kde bol za možný kontakt s radikálnymi skupinami vyšetrowaný. Práve naopak, bezpečnostnými zložkami Ukrajiny bolo vyhodnotené, že stážovateľ nespocoval s radikálnymi skupinami a po 4 dňoch vyšetrowania bol zo zdržania prepustený,

- na prípad stážovateľa je možné analogicky použiť rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 1Sak/9/2022 zo dňa 27. 05. 2022 v prípade, ktorý sa týkal žiadateľa o azyl z Afganistanu, ktorý bol Talibanom prenasledovaný z imputovaných politických dôvodov pre odmietnutie ukončenia dodávok mäsa na policajné riaditeľstvo a do nemocnice a pre odmietnutie dovezenia výbušnín v aute na policajné riaditeľstvo. V tejto súvislosti poukázal na ustanovenie § 19a ods. 6 zákona o azyly, teda na to, že pri posudzovaní žiadosti o udelenie azylu sa neprihliada na to, či žiadateľ skutočne má rasové, náboženské, národnostné, sociálne alebo politické charakteristické črty, ktoré spôsobujú jeho prenasledovanie, ale na to, či sú mu prisudzované pôvodcom prenasledovania,

- sťažovateľ navrhol napadnutý rozsudok vo výroku II. o zamietnutí žaloby proti rozhodnutiu žalovaného v časti neudelenia azylu žalovaným sťažovateľovi zmeniť tak, že rozhodnutie žalovaného v časti neudelenia azylu zrušuje a vec sa vracia žalovanému na ďalšie konanie.

B)

18. Žalovaný vo vyjadrení ku kasačnej sťažnosti navrhol, aby kasačný súd kasačnú sťažnosť zamietol.

19. K nesprávnemu právnomu posúdeniu veci, ktoré vidí sťažovateľ v tom, že krajský súd, ani žalovaný sa dostatočne nezaoberali skutočnosťou, že do rodičovského domu sťažovateľa v Maroku prišli príslušníci polície a od rodinných príslušníkov sťažovateľa zisťovali, kde sa sťažovateľ nachádza, žalovaný poukázal na rozpor v tvrdeniach sťažovateľa. Ak na jednej strane sťažovateľ tvrdí, že: „v apríli 2016, po skončení sťažovateľovho povolenia na pobyt, prišla za ním do jeho bytu polícia, kedy ho predviedla na políciu a v rámci bežnej procedúry zisťovali, či nemá kontakty na radikálne organizácie alebo osoby.“, tak jeho námietka, že marocké orgány majú vedomosť o vyšetrovaní sťažovateľa na Ukrajine v súvislosti s napojením sa na radikálne skupiny, za čo mu hrozí v prípade návratu do Maroka mučenie a neľudské zaobchádzanie, vyznieva rozporuplne. Ak by teda išlo o bežnú procedúru a ukrajinské orgány nič nezistili, čo potvrdil aj sťažovateľ počas pohovoru, tak s veľkou pravdepodobnosťou by marocké orgány nemali dôvod podnikáť akékoľvek kroky voči sťažovateľovi v prípade jeho návratu do Maroka. V opačnom prípade, ak by podozrenia zo strany ukrajinských orgánov boli opodstatnené, išlo by o činy, ktoré sú trestné ako v Slovenskej republike, tak aj v Maroku. V každom prípade má žalovaný za to, že je veľmi nepravdepodobné, že by v prípade návratu sťažovateľa do Maroka bol sťažovateľ vystavený mučeniu alebo neľudskému zaobchádzaniu.

20. Uvedené vyplýva aj zo správ o krajine pôvodu v súvislosti s možným prenasledovaním osôb podozrivých z terorizmu, na ktoré žalovaný poukázal v napadnutom rozhodnutí. Poukázal na to, že v daných prípadoch ide zväčša o individuálne zlyhania, voči ktorým je možné podať sťažnosť prostredníctvom inšpekčných a kontrolných orgánov.

21. Žalovaný, vzhľadom na uvedené má za to, že takto prezentované obavy sťažovateľa nie sú pre udelenie azylu opodstatnené.

22. K námietke sťažovateľa, že krajský súd a rovnako aj žalovaný svojim rozhodnutím a samotným prístupom k posúdeniu azylového prípadu sťažovateľa, nerešpektovali prezumpciu neviny uviedol, že sťažovateľ nekonkretizuje v čom mala byť prezumpcia neviny nerešpektovaná.

23. Žalovaný má za to, že rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1Sak/9/2022 zo dňa 27. mája 2022 nie je aplikovateľný na prípad sťažovateľa, nakoľko sťažovateľ svoj strach z prenasledovania nepodložil ani osobnou skúsenosťou, ani skúsenosťou jeho rodiny, priateľov alebo príslušníkov tej istej rasy alebo sociálnej skupiny. Ako sám počas doplňujúceho pohovoru zo dňa 08. apríla 2022 uviedol: „Osobne ja som nepoznal nikoho z môjho okolia, že bol po návrate mučený, aby sa priznal k nejakému členstvu v radikálnej organizácii. Ale je to medzi obyvateľmi Maroka rozšírené, že sa to tak deje.“ V závere pohovoru ešte dodal, že: „Môžem predložiť nejaké podklady k tomu, aby som dokázal, že marocké štátne orgány osoby podozrivé z členstva v radikálnych organizáciách mučia a nechávajú im podpisovať priznania. Toto je v Maroku bežné a známe a mohol by som takéto podklady doložiť do môjho konania.“ Zo strany sťažovateľa však uvádzané podklady do konania doložené neboli.

24. Žalovaný má za to, že pri posudzovaní prípadu sťažovateľa postupoval v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou v oblasti azylu, zohľadnil všetky vyhlásenia a dokumentáciu poskytnutú sťažovateľom, dôležité skutočnosti týkajúce sa krajiny jeho pôvodu, jeho postavenia a osobné pomery, vrátane pôvodu, pohlavia a veku.

25. Na základe uvedeného žalovaný navrhol, aby Najvyšší správny súd Slovenskej republiky zamietol kasačnú sťažnosť proti rozsudku krajského súdu, ktorým bola správna žaloba proti rozhodnutiu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, migračného úradu ČAS: MU-PO-114-32/2022-Ž zo dňa 26.07.2022 zamietnutá.

IV.

Právne posúdenie veci kasačným súdom

26. Senát Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 S.s.p.) predovšetkým postupom podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 439 S.s.p. preskúmal prípustnosť kasačnej sťažnosti a z toho vyplývajúce možné dôvody jej odmietnutia. Po zistení, že kasačnú

sťažnosť podal sťažovateľ v lehote včas (§ 443 ods. 1 S.s.p.) s prihliadnutím na neformálnosť posudzovania kasačnej sťažnosti (§ 453 ods. 2 v spojení s § 206 ods. 3 S.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu, a jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch) dospel k záveru o tom, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a preto ju zamietol.

27. Rozhodol v lehote vymedzenej v ustanovení § 458 ods. 1 S.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 455 S.s.p.) s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 30. marca 2023 (§ 137 ods. 4 v spojení s § 452 ods. 1 S.s.p.).

V.

Vybrané ustanovenia, z ktorých kasačný súd vychádzal

Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastavania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo

b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nesplňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

VI.

Právne závery kasačného súdu

28. Predmetom preskúmania je rozsudok krajského súdu, ktorým bola zamietnutá žaloba sťažovateľa proti rozhodnutiu žalovaného, ktorý podľa § 13 ods. 1 zákona o azyle neudelil sťažovateľovi azyl. Primárnym dôvodom neudelenia azylu sťažovateľovi bolo nesplnenie relevantných podmienok pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle.

29. Najvyšší správny súd Slovenskej republiky pristúpil k preskúmaniu napadnutého rozsudku krajského súdu v napadnutej časti o neudelení azylu v medziach rozsahu kasačnej sťažnosti a uplatnených dôvodov, pričom skúmal, či napadnuté rozhodnutie krajského súdu netrpí vadami, na ktoré by musel prihliadnuť z úradnej povinnosti a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná.

30. Jednou z námietok uplatnených sťažovateľom v kasačnej sťažnosti je jeho nesúhlas so závermi krajského súdu i žalovaného ohľadom toho, že dôvody jeho žiadosti o azyl, ktoré spočívajú v obave z prenasledovania bezpečnostnými zločkami krajiny pôvodu z dôvodu hrozby prenasledovania a mučenia marockými štátnymi orgánmi z dôvodu jeho vyšetovania na Ukrajine pre podozrenie na napojenie sa na radikálne skupiny a organizácie. Žalovaný uzavrel, že z výpovede sťažovateľa je zrejmé, že v krajine pôvodu nikdy nečelil absolútne žiadnym problémom zo strany štátu či nešťátnych subjektov. Ako uviedol, Maroko opustil legálne za účelom štúdia v zahraničí. Podľa informácií Rakúskeho federálneho úradu pre integráciu a azyl k Maroku z novembra 2021 bolo zistené, že podanie žiadosti o azyl v zahraničí nie je trestným činom a marocké orgány ho nepovažujú za prejav opozičných nálad. Dôvody sťažovateľa podľa žalovaného nezakladajú relevantný dôvod na udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle, nakoľko nebolo objektívne preukázané, že by mali priamu súvislosť s jeho rasou, národnosťou, náboženským alebo politickým presvedčením. S takýmto záverom sa stotožnil aj krajský súd, keď uviedol, že udelenie azylu na území Slovenska je spojené so splnením taxatívne uvedených podmienok v ustanovení § 8 zákona o azyle, t. j. v prípade žiadateľa o azyl musia

byť preukázané opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine, prenasledovania za uplatňovanie politických práv a slobôd a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd. Krajský súd sa plne stotožnil s argumentáciou žalovaného v tom, že aktivity, z ktorých mal byť žalobca na Ukrajine podozrivý, sa považujú za trestný čin nielen na Ukrajine, ale rovnako v Slovenskej republike a aj v Maroku a táto skutočnosť sama o sebe nemôže byť argumentom preukazujúcim a naplňajúcim prenasledovanie.

31. Krajský súd poukázal na to, že za účelom objektívneho posúdenia žiadosti sťažovateľa žalovaný využil informácie z databázy migračného úradu ku krajine pôvodu Maroko, č. p.: MU-ODZS-2022/000225-002 zo dňa 28.02.2022 a MU-ODZS-2022/000225-004 zo dňa 23.05.2022, ako aj informácie z verejne dostupných zdrojov, ktoré opodstatnenosť obáv žalobcu vyvracajú. Informácie, ktoré si v rámci konania zadovážil, síce ojedinelý výskyt prípadov mučenia alebo ponižujúceho zaobchádzania potvrdzujú, nemožno však konštatovať, že by sa tak konalo so súhlasom marockých úradov. V daných prípadoch ide zväčša o individuálne zlyhania, voči ktorým je možné podať sťažnosť prostredníctvom inšpekčných a kontrolných orgánov.

32. Z rozsudku Najvyššieho správneho súdu SR z 26. 3. 2008, sp. zn. 2Azs 71/2006 - 82 k požiadavkám na informácie o krajine pôvodu vyplýva, že: „Správny orgán rozhodujúci o žiadosti o udelenie azylu v zmysle zákona o azyle pri používaní informácií o krajinách pôvodu musí dodržiavať nasledujúce pravidlá: Informácie o krajine pôvodu musia byť v maximálnej možnej miere (1) relevantné, (2) dôveryhodné a vyvážené, (3) aktuálne a overené z rôznych zdrojov, a (4) transparentné a dohľadateľné, t. j. s uvedením zdroja, z ktorého správny orgán čerpal. Dôveryhodnosť informácií o krajine pôvodu je potrebné posudzovať s ohľadom na autoritu a povest' autorov správy, serióznosť vykonaných šetrení, nadväznosť a súvislosť záverov a skutočnosť, či uvedené tvrdenia sú potvrdené aj inými zdrojmi. Pokiaľ sa situáciou v krajine pôvodu zaoberá väčší počet správ, je nevyhnutné uprednostniť tie, ktoré sa zaoberajú stavom ľudských práv v krajine pôvodu a priamo uvádzajú okolnosti rozhodné pre posúdenie reálnosti hrozby neľudského či krutého zaobchádzania. Relevantnosť a váha správy bude závisieť od toho, do akej miery sa priamo venuje otázkam posudzovaným v danom konaní. Správe, ktorá vo všeobecnosti opisuje socioekonomické podmienky v krajine pôvodu a nepojednáva o špecifických otázkach, ktoré musia byť v konaní objasnené, potom bude spravidla priznaná menšia váha.“

33. Najvyšší správny súd SR zastáva názor, že v posudzovanej veci požiadavky kladené citovaným rozhodnutím na informácie o krajine pôvodu, z ktorých žalovaný vychádzal, boli splnené.

34. Najvyšší správny súd SR tiež pripomína, že v azylových veciach treba v prípade skúmania odôvodnenosti strachu z prenasledovania v zmysle § 8 zákona o azyle aplikovať test „primeranej pravdepodobnosti“: „Primeraná pravdepodobnosť nežiaduceho dôsledku návratu do krajiny pôvodu (...) je daná vtedy, ak býva tento dôsledok v prípadoch obdobných prípadu žiadateľa nie ojedinelý. Neznamená to, že pravdepodobnosť, že nežiaduci dôsledok nastane, musí byť nutne vyššia ako pravdepodobnosť, že nenastane (tzn. že test „primeranej pravdepodobnosti“ predstavuje nižší dôkazný štandard ako v civilných veciach) [tým menej to znamená, že v prípade návratu do krajiny pôvodu musí byť nastanie nežiaduceho dôsledku prakticky isté (tzn. že test „primeranej pravdepodobnosti“ predstavuje a fortiori aj nižší dôkazný štandard ako štandard „nad všetku pochybnosť“ v trestných veciach)], ale to, že k nežiaducemu dôsledku v prípadoch obdobných prípadu žiadateľa dochádza natoľko často, že s ním ten, komu taký následok hrozí, musí počítat' ako s celkom bežným javom, a nie ako s javom iba výnimočným.“

35. Za účelom vyhodnotenia opodstatnenosti obáv sťažovateľa z prípadného mučenia a násilného prinútenia k nejakému priznaniu žalovaný zabezpečil aktuálne informácie o krajine pôvodu, ktoré túto opodstatnenosť obáv nepotvrdzujú, naopak ju vyvracajú. Za danej situácie, keď zo správ, z ktorých žalovaný vychádzal zreteľne vyplýva, že v zmysle správy Ministerstva zahraničných vecí za rok 2021, marocká ústava zakazuje mučenie a iné kruté neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie. Polícia môže zatknúť jednotlivca až po vydaní ústneho alebo písomného príkazu prokurátora. Zákon poskytuje právo na spravodlivý a verejný proces a právnu pomoc. Vládne inštitúcie a mimovládne organizácie dostávali síce aj v roku 2021 správy o zlom zaobchádzaní vo väzbe, mučení, ale tieto v posledných rokoch klesali a podľa vlády bolo zaznamenaných 385 obvinení zo zlého zaobchádzania zo strany polície, v priebehu troch rokov bolo na prokuratúru podaných 8

sťažností pre podozrenie z mučenia a ponížujúceho zaobchádzania. Správy o zlom zaobchádzaní sa najčastejšie vyskytli vo vyšetrovacej väzbe alebo pri zásahu proti demonštrantom. V roku 2019 Výbor OSN pre ľudské práva zablagoželal Maroku k jeho úsiliu bojovať proti mučeniu vo väzbe a k prijatiu zákona o národnom mechanizme na predchádzanie mučenia v roku 2018. Samotný sťažovateľ pri doplnujúcom pohovore uviedol, že zo svojho okolia nepozná nikoho, kto by bol po návrate do Maroka mučený, aby sa priznal k nejakému členstvu k radikálnej organizácii, ale údajne je medzi obyvateľmi Maroka rozšírené, že v niektorých prípadoch k tomu dochádza. Podľa žalovaného v prípade Maroka, kde sa takéto prípady ojedinele vyskytujú, nemožno konštatovať, že by sa tak konalo so súhlasom marockých úradov. V daných prípadoch ide zväčša o individuálne zlyhania, voči ktorým je možné podať sťažnosť prostredníctvom inšpekčných kontrolných a orgánov.

36. Podľa Najvyššieho správneho súdu SR z týchto správ je teda nepochybné, že i keď prípady mučenia a neľudského zaobchádzania najmä počas väzby a zadržania väzby osôb počas demonštrácií boli v minulosti v krajine pôvodu sťažovateľa prítomné, tieto nie sú podporované alebo tolerované štátnou mocou, o čom svedčí fakt, že sa podnety pre porušenie práv dotknutých osôb vyšetrujú a že to umožňuje aj nová legislatíva. Správy o krajine pôvodu teda naznačujú, že situácia v Maroku ohľadom riešenia problému s mučením najmä vo vyšetrovacej väzbe sa mení k lepšiemu a štát sa snaží nielen v legislatívnej oblasti, ale aj reálne zlepšiť uvedenú situáciu. Preto ak sa obáva sťažovateľ z prenasledovania bezpečnostnými zločkami krajiny pôvodu z dôvodu hrozby prenasledovania a mučenia marockými štátnymi orgánmi z dôvodu jeho vyšetrovania na Ukrajine pre podozrenie na napojenie sa na radikálne skupiny, nie je táto obava natoľko závažná, a teda azylovo relevantná, aby ju bolo možné hodnotiť ako odôvodnený strach z prenasledovania.

37. V tomto ohľade je možné uzavrieť, že ak dôjde k takej zmene situácie, že tvrdená perzekúcia nehrozí, odpadá v takom prípade aj potreba medzinárodnej ochrany formou azylu (porov. Rozsudok z 24. 11. 2005, č. j. 4 Azs 76/2005 - 73). Na obdobnom základe stojí tiež Smernica č. 2084/03/ES o minimálnych normách, ktoré musia spĺňať štátni príslušníci tretích krajín alebo osoby bez štátnej príslušnosti, aby mohli žiadať o postavenie utečenca alebo osoby, ktorá z iných dôvodov potrebuje medzinárodnú ochranu (ďalej len „kvalifikačná smernica“), pretože podľa článku 4 ods. 4, „skutočnosť, že žiadateľ už bol prenasledovaný alebo utrpel vážnu ujmu alebo bol vystavený priamym hrozbám prenasledovania alebo spôsobenia vážnej ujmy, je závažným ukazovateľom odôvodnenosti obáv žiadateľa z prenasledovania alebo reálneho nebezpečenstva utrpenia vážnej ujmy, ak neexistujú závažné dôvody domnievať sa, že prenasledovanie alebo spôsob nebude opakovať.“

38. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľa, že jeho dôvody pre udelenie azylu sú dostatočné a žalovaný ako aj krajský súd ich nesprávne posúdili, nemôže s ním Najvyšší správny súd SR súhlasiť. Podľa § 8 zákona o azyle ministerstvo udolí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý: a/ má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo b/ je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

39. Sťažovateľ v priebehu správneho konania aj konania pred súdom neuviedol, že by bol v Maroku z akéhokoľvek dôvodu prenasledovaný, ale že má obavu z prenasledovania v prípade núteného návratu do Maroka z možného vyšetrovania kontaktov sťažovateľa na Ukrajine a aj z pravdepodobného mučenia bezpečnostnými orgánmi krajiny pôvodu, ktoré sú práve takýmto konaním voči podozrivým z radikalizmu v Maroku známe. Je toho názoru, že v prípade návratu do krajiny pôvodu hrozí prenasledovanie štátnou mocou z politických dôvodov v zmysle 8 zákona o azyle a preto spĺňa základnú podmienku ako predpoklad udelenia azylu, a tou je existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z politických dôvodov.

40. Jeho obavy nemožno považovať za prenasledovanie, pretože za prenasledovanie sa na účely zákona o azyle považuje ohrozenie života alebo slobody, ako aj opatrenia pôsobiace psychický nátlak alebo iné obdobné konania, pokiaľ sú vykonávané, podporované alebo trpené úradmi v štáte, ktorého je cudzinec štátnym občanom, alebo štátu posledného trvalého bydliska v prípade osí oboch bez štátneho občianstva alebo pokiaľ tento štát nie je schopný zodpovedajúcim spôsobom zabezpečiť o ochranu pred takým konaním. Nielen že sťažovateľove problémy nedosiahli zákonom požadovanú intenzitu, navyše nie je splnená ani druhá podmienka citovaného ustanovenia (t. j. že tieto obmedzujúce opatrenia boli vykonávané, podporované alebo trpené marockými úradmi). Jeho obava o

pravdepodobnosti mučenia bezpečnostnými orgánmi krajiny pôvodu s poukazom na aktuálne informácie o krajine pôvodu tak zostáva len v rovine nepodloženej domnienky.

41. Námiетка sťažovateľa týkajúca sa nesprávneho právneho posúdenia nesplania podmienok pre udelenie azylu preto nemohla obstať.

42. Námietku sťažovateľa, že jeho azylový prípad je prípadom žiadosti o azyl „sur place“ z dôvodu, že jeho vyšetrovanie z možného kontaktu s radikálnymi organizáciami na Ukrajine začalo až po opustení krajiny pôvodu a v prípade núteného návratu do Maroka mu hrozí vyšetrovanie kontaktov sťažovateľa na Ukrajine a ako aj pravdepodobnosť mučenia bezpečnostnými orgánmi krajiny pôvodu vyhodnotil Najvyšší správny súd SR za nedôvodnú.

43. Definíciou utečenca „sur place“ sa v minulosti zaoberal vo svojej judikatúre Najvyšší súd SR, keď v rozsudku sp. zn. 1Sža 5/2007 zo dňa 30.11.2007 uviedol: ...“o žiadateľa „sur place“ ide vtedy, keď osoba, ktorá v okamžiku odchodu z krajiny pôvodu nebola utečencom, ale stala sa ním neskôr v dôsledku okolností, ktoré nastali v dobe jej neprítomnosti.“

44. K inštitútu utečenca sur place sa v minulosti vyjadril aj Vrchný súd v Prahe v rozsudku z 29. 1. 2002, č. 5 A 746/2000 - 31, v ktorom vyslovil, že: „Utečencom na mieste („sur place“) je osoba, u ktorej obava z prenasledovania v štáte, ktorého štátne občianstvo má, vznikne až v čase jej pobytu na území cudzieho štátu, a to v dôsledku zmeny politickej, národnostnej či náboženskej situácie v štáte jej štátneho občianstva, alebo v dôsledku verejných aktivít tejto osoby vyvíjaných až v cudzom štáte proti vládnucemu režimu domovského štátu. To, či sa cudzí štátny príslušník v cudzom štáte, v ktorom sa zdržiava, stane utečencom na mieste, prislúcha nesporne posudzovať štátu, kde sa osoba priznania takého postavenia prvýkrát dovoľá, a spravidla ako v tomto prípade ide o cudziu krajinu, kde sa osoba zdržiava v dobe, keď takáto situácia (zmena režimu v jeho domovskom štáte) nastala, popr. kde cudzí štátny občan politické aktivity vyvíjal.“

45. Na uvedenú definíciu odkazuje vo svojej judikatúre aj Najvyšší správny súd Českej republiky (napr. v rozsudku č. j. 8 Azs 37/2008 - 80 z 30.12.2008, č. j. 2 Azs 154/2005 - 53 zo 4. 5. 2006, č. j. 1 Azs 10/2016 - 26 z 29. 3. 2016).

46. Najvyšší správny súd SR dodáva, že hoci pod pojmom „utečenec sur place“ býva obvykle rozumená taká osoba, ktorá sa stala utečencom v dôsledku okolností novo vzniknutých v jej vlasti v čase jej neprítomnosti, bude cudzinec v esenciálne totožnej situácii, pokiaľ sa práve uplatňovaním svojich základných ľudských práv a slobôd mimo svojej vlasti vystaví riziku postihu štátnou mocou svojej vlasti pre prípad svojho návratu.

47. Prípad sťažovateľa však nenasvedčuje tomu, že sa uplatňovaním svojich základných ľudských práv a slobôd mimo svoju vlasť vystavil riziku postihu štátnou mocou svojej vlasti pre prípad svojho návratu a súčasná situácia v Maroku s poukazom na dôvody uvedené v bodoch 41-44 tohto rozsudku vôbec nenasvedčuje tomu, že by mohol spĺňať podmienky tzv. utečenca na mieste. Najvyšší správny súd SR s poukazom na uvedené nemohol námietke sťažovateľa, že mal byť posúdený ako sťažovateľ „sur place“ priznať opodstatnenosť.

48. Za nedôvodnú vyhodnotil aj námietku sťažovateľa, že krajský súd a rovnako aj žalovaný svojim rozhodnutím a samotným prístupom k posúdeniu azylového prípadu sťažovateľa, nerešpektovali zásadu prezumpcie neviny. Pokiaľ ju vyvodzuje z argumentácie žalovaného v tom, že aktivity, z ktorých mal byť sťažovateľ na Ukrajine podozrivý, sa považujú za trestný čin nielen na Ukrajine, ale rovnako v Slovenskej republike a aj v Maroku, takýto názor žalovaného, s ktorým sa stotožnil aj krajský súd nemožno vyhodnotiť za nerešpektovanie zásady prezumpcie neviny, pretože žiaden z nich sa k vine sťažovateľa nevyjadroval.

VII.

Záver

49. Najvyšší správny súd SR súd na základe vyššie uvedených úvah konštatuje, že krajský súd dospel k správne mu záveru, keď žalobou napadnuté rozhodnutie žalovaného v časti o neudelení azylu považoval za súladné so zákonom a správnu žalobu zamietol. Nakoľko samotné preskúmané rozhodnutie v napadnutej časti v spojení s konaním, ktoré mu predchádzalo, netrpia vadami, ktoré by ho činili nezákonným, kasačný súd v zmysle § 461 S.s.p. kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietol.

50. O náhrade trov kasačného konania rozhodol Najvyšší správny súd SR tak, že sťažovateľovi, ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 167 ods.

1 SSP) a žalovanému náhradu trov konania nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP a analogicky podľa § 168 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku riadny opravný prostriedok n i e j e prípustný.